

Агітатура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 15 (1652) Аўторак, 20 лютага 1962 года. Цана 4 кап.

ГОМЕЛЬ ПЕРАДВЫБАРНЫ

ВЕЧАРЫ І КАНЦЭРТЫ

Культэстэтустановы горада дзейна рыхтуюць да значнай дэбютнай даты — выбараў у Вярхоўны Савет БССР. У аўторак, 20 лютага, у клубе прадпрыемстваў і ўстаноў, у бібліятэках праводзіцца вечары выбарчыкаў, чытаюцца лекцыі і дэклады аб савецкай выбарчай сістэме.

Гурткі мастацкай самадзейнасці Палаца культуры чыгуннікаў імя У. І. Леніна рыхтуюць вялікія сьвятотворчыя праграмы канцэртаў, у якіх прымуць удзел танцоры, спявакі, артысты, музыканты. Надаюць савет Палаца стварыць агітбрыгаду ў складзе 17 самадзейных артыстаў. Агітбрыгада будзе выступаць на выбарчых участках горада. Артысты народнага тэатра пашыраюць разнастайны п'есы «Картаны домікі», «Сталінін! Прывітанне!», «Спектакль абдукацыя ў савецкай школе».

Дзялі ў Палацы культуры быў арганізаваны вечар пытаньняў і адказаў. Ён прайшоў цікава і змястоўна. Пасля вечара выбарчыкі праліцэлі канцэрт мастацкай самадзейнасці.

АРТЫСТЫ—ГЛЕДАЧАМ

У абласным тэатры складзены п'есны абслугоўвання глядацкай спэктакляры на час выбарчай кампаніі. Аб гэтым паведамляе ў рэдакцыю наместнік дырэктара тэатра Г. Баравіч.

Адбыліся выходы артыстаў з тэатру на прадстаўленні. Артысты п'есы «Картаны домікі», «Сталінін! Прывітанне!», «Спектакль абдукацыя ў савецкай школе».

Маладзёжны лекторый у калгасе

Дойгі час не магла калгасіца не адсутнічаць у Палацы культуры калгас «Чырвоная змена» Любанскага раёна. Прыняцтва партарганізацыя калгаса вырашыла прызначыць лектарам калгасніка Антона Шапінку, аднаго з удзельнікаў мастацкай самадзейнасці ў раённым тэатры.

З першых дзён малады камуніст актыўна ўдзельнічае ў рабоце. Дарма, калі не арганізавана маладзёжны лекторый па маральна-навуковым ідэям будаўніцтва камунізму, — зварнуўся А. Шапінка ў раённую камітэту партыі.

Пасля лекцыі ў калгасе аб маральна-навуковых ідэях будаўніцтва камунізму прыняцтва член лекторый групы райкома камсамола Т. Сарокина. На наступную лекцыю сабраўся не толькі калгаснік, але і сельскагаспадарчы калгас «Чырвоная змена», а ў рабочых пенсіянераў і калгаснікаў калгасіцаў.

Актыўны ўдзел у чытанні лекцыі прымаюць інспектар райкома аддзела народнай асветы А. Мажэйка, сакратар райкома камсамола Ф. Максімоў, сакратар камсамола сельскай асветы А. Мажэйка.

Апрача лекцыі аб маральна-навуковых ідэях будаўніцтва камунізму ў калгасе і сельскай асветы перадаюць сельскай гаспадарцы і прамысловасці раёна.

СЕЛЬСКІ НАРОДНЫ ХОР

Сяло Азершчына Гомельскага раёна. Тут чарыц стагоддзя таму наладзілі самадзейны сельскі хор. Арганізатарам яго была акадэмія песняў тэатраў Таццяна Карнеўна Ляпачына.

Вялікі творчы шлях прайшоў за гэты існаванне самадзейны харавы калектыв. Беларускі і рускі народныя песні, песні народаў нашай краіны ў яго выкананні гукалі ў Маскве, Мінску, Гомелі, Рэчыцы. Харавы калектыв выступаў са спрыяльнай перадаваўшымі ў дні Першага дзясяда Беларускага мастацтва і літаратуры, на Усеаўрапейскім фестывалі моладзі, на рэспубліканскіх алімпіадах самадзейнага мастацтва.

За вынікаў вынашчана майстэрства, шматлікія ідэі ў харах іх арганізатару Т. К. Ляпачыну было прысвоена званне заслужанага дзеяча мастацтваў БССР.

Удзельнікі хору — калектывны творцы многіх новых песняў, якія заважвалі спрыяльна пашырацца ў харах сельскагаспадарчых калгасіцаў і сельскай асветы.

Творчым калектывам сіла Азершчыны Міністэрства культуры БССР прысвоіла званне народнага хору.

НАГЛЯДНАЯ АГІТАЦЫЯ

У чытальнай зале абласной бібліятэкі экспануецца выстаўка «Насустрач выбарам». На выстаўцы: Палажэнне аб выбарах, Канстытуцыя БССР, творы У. І. Леніна аб савецкім будаўніцтве, брашуры аб самай дэмакратычнай у свеце выбарчай сістэме. Абсталю-

ТЭЛЕВІЗІЙНЫЯ НАРЫСЫ

Канцэрты па заяўках выбарчыкаў рыхтуюць студыя тэлебачання. Для тэлеглядачоў будуць выкананы любімыя творы беларускіх, рускіх, украінскіх кампазітараў. У праграму канцэртаў уключаны тэлевізійныя нарысы аб кандыдатах у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР.

Вялікі гомельскі мастацкі перадавыбарны

Вялікі гомельскі мастацкі перадавыбарны. Тут ёсць артыкулы дзельчой Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, часопісы. У бібліятэцы працуе стол даведкаў па выбарчых пытаннях.

ТЭЛЕВІЗІЙНЫЯ НАРЫСЫ

Канцэрты па заяўках выбарчыкаў рыхтуюць студыя тэлебачання. Для тэлеглядачоў будуць выкананы любімыя творы беларускіх, рускіх, украінскіх кампазітараў. У праграму канцэртаў уключаны тэлевізійныя нарысы аб кандыдатах у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР.

Камсамолка Тамара Сурымкова працуе круцільшчыцай у баянажым цэху Магілёўскага завода штучнага валіка. Пад яе нагляданнем павялічаныя, якія паступаюць сюды з прадзільнага цэху, ператвараюцца ў моцныя, прыгожыя шаўковыя ніці. Тамара не ведае, дзе, у якім горадзе туюць з іх шаўковыя палатны і шыюць прызросткі.

блужні і вясельныя сукенкі. Але яна ўпаўнёна, што лям заўсёды прыносяць людзям, у першую чаргу такім жа дзячатам, які і яна сама, вялікае задавальненне. І таму такі радасны настрой у дзячынні, калі яна здымае са свайго маленькага станка чарговую баяну шаўковых ніцяў...
Фота У. КРУКА.

ТВАРЫЦЬ ДЛЯ НАРОДА, У ІМЯ КАМУНІЗМА

VI З'ЕЗД МАСТАКОЎ САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ

Два дні, 15 і 16 лютага, працаваў у Мінску VI з'езд мастакоў Савецкай Беларусі. У спрэчках па абмеркаванні справаздачнага даклада прадстаўніцтва саюза і даклада развіццёвай камісіі прынялі ўдзел беларускія мастакі і скульптары: М. Савіцкі, М. Роберт, М. Даніч, Я. Ціхановіч, М. Бельскі, А. Анікейчык, У. Стальмашонак, І. Стасевіч, П. Дурчан, І. Карасёў, Я. Яўцаў, З. Азгур, М. Манасона, А. Марыс, П. Крохалеў, А. Гутель, І. Ахрэмчык, А. Шапінка, старшыня прадстаўніцтва архітэктараў БССР В. Ладзгіна, сакратар Саюза мастакоў СССР І. Сярэбраны, віцэ-прэзідэнт Акадэміі мастацтваў СССР М. Манізер, госці А. Німенка (Украіна),

Э. Юрас (Літва), Э. Эйман (Эстонія), міністр культуры БССР Р. Кісялёў. З прамовай на з'ездзе выступіў сакратар ЦК КПБ В. Ф. Шаўра, В. Ф. Шаўра зачытаў прывітанне Цэнтральнага Камітэта КПБ з'езду.

Пасля заканчэння спрэчак адбыліся выбары прадстаўніцтва і развіццёвай камісіі, а таксама выбары дэлегатаў на II з'езд мастакоў СССР.

У склад новага праўлення ўвайшлі: З. Азгур, І. Ахрэмчык, М. Аўчынін, П. Белаўсаў, П. Воранаў, А. Глебаў, І. Давідовіч, М. Даніч, А. Кашук, А. Мажэйка, А. Мазалеў, П. Нікіфар, А. Паслядовіч, В. Палейчук, М. Савіцкі, В. Савіцкі, Я. Ціхановіч, В. Цырка.

СПРАВАЗДАЧНЫ ДАКЛАД ПРАУЛЕННЯ

VI з'езд мастакоў Савецкай Беларусі, — сказаў дакладчык П. Нікіфар, — сабраўся ў выдатны час. Развіццё XXII з'езда КПСС, новая Праграма партыі, успрыманне ўсім прагрэсіўным чалавечам як Камуністычнага маніфест нашай сучаснасці, адкрылі новую старонку ў гісторыі Савецкай дзяржавы.

Новая Праграма КПСС вызначыла напрамак развіцця савецкай літаратуры і мастацтва ў новых умовах жыцця, іх значэнне ў фарміраванні чалавека камуністычнага заўтра.

Галоўная лінія ў развіццё літаратуры і мастацтва — умацаванне сувязі з жыццём народа, прадэманстрацыя высокай ступені адлюстравання багацця і многасцінаснасці сацыялістычнай рэчаіснасці, нахвненні і прыказ новага, сапраўды камуністычнага, і выкрыццё ўсяго таго, што перашкаджае руху грамадства наперад. Гэтыя выдатныя словы з Праграмы партыі вынікнуць глыбокае пачуццё гордасці і радасці ў сэрцы работнікаў савецкага мастацтва. Яны для нас больш вялікага значэння, чым аддаваць усё сваё творчыя сілы, усё сваё здольнасці і майстэрства на карысць нашага народа.

Мы, беларускія мастакі, — гаворыць далей П. Нікіфар, — павінны грунтоўна прааналізаваць жыццё і працу нашай творчай арганізацыі, вызначыць перспектывы на далейшае. Цяпер, пасля XXII з'езда КПСС, усё мы разумеем, што нельга жыць пасторому, не ўдасканальваючы стыль і метады нашай работы, не развіваючы паслядоўна камуністычны аспект у творчасці, так і ў арганізацыйнай дзейнасці.

У рабоце Саюза мастакоў Беларусі ёсць свае поспехі, але ёсць і шмат недахопаў. Аднак канстатаваць недахопы — гэта адно, а прааналізаваць прычыны іх — зусім іншае. Мала такасама выказаць жаданне ліквідаваць недахопы, трэба вызначыць практычныя магчымасці перабудовы ўсёй нашай работы, каб узяць беларускіх вывучэнцаў мастацтва на яшчэ большую вышыню.

Можна сказаць, што ў 1960 — 1961 гадах беларускія мастакі папрадалі інтэлігенцыю і ўвогуле плённы.

На V з'ездзе мастакоў Беларусі гаварылася аб неабходнасці больш увагі ўдзяляць сучаснай тэматыцы. Цяпер сучасная тэма вызначае напрамак творчасці майстроў пэндзля і разна. Сённяшнія жыццё народ дае нам бясчэпнае мноства матэрыялу, на аснове якога мо-

гуць стварацца разнастайныя мастацкія вобразы, могуць шырока праявіцца творчыя ініцыятывы і індывідуальны асаблівасць кожнага мастака.

У дакладзе на XXII з'ездзе партыі Міністра Сяргеевіч Хрушчоў заклікаў усіх дзельчой літаратуры і мастацтва да смелай, наватарскай распрацоўкі гэтых сучаснасці. Бо імяна ў рабоце над творамі, прысвечанымі сённяшняму дню, прайшоў фарміраванні камуністычных грамадскіх адносін паміж людзьмі перш за ўсё закласца да сувязі мастацтва з народам.

І тут трэба сказаць, працягваючы П. Нікіфар, што, нягледзячы на неапошнюю нашу поспехі, мы шмат па-сапраўднаму не вырашаем тых задач, што паставіла перад работнікамі мастацтва сама жыццё.

Вяртаючыся да іх, трэба ўспрымаць перш за ўсё па тым, наколькі глыбока ён адлюстраванае жыццё чалавека, які ідэяна-эстэтычны змест, ці зможа ён заважваць розум і сэрцы людзей, адкрыць перад чалавекам новыя далегія. А ці можа такіх твораў з'явіцца ў нас за апошні год? Вельмі мала.

У чым жа справа? Перш за ўсё ў недастатку глыбокага, часам павярхоўнага, адноснах да зместу твора. Добрая тэма жыцця не ўсё. Яна не вычэрпвае зместу, які залежыць ад таго, якія думкі ўклад у твор мастак, якія вобразы ён стварае.

Нельга таксама добрай тэмай прырываць недахопы майстэрства, гэта толькі прынямае саму тэму, кампартуе яе. Хіба можна быць ярка вывучены змест твора, калі ён не будзе належаць мастацкаму ўвабленню? А ў нас некаторыя таварышы схільны дарваць слава мастацкаму вырашэнню твора, лічыць, што яго змест «выязе». Другі, наадварот, захапляюцца толькі формай. Але ж нельга адрываць змест ад формы.

Часам нашы мастакі работы выглядаюць вынікае зусім праўдзінным, у іх ёсць нейкая частка сучаснага жыцця, з большай ці менш пераназначна паказваюцца нашы героі сучаснасці. Але гэтыя творы ўсё ж адрозніваюцца раўнадушным, бо мастак не ўзняўся да значных абгульванняў. Яны прыклад. П. Нікіфар, называе карціны А. Бархаткова «Знамя савітанца Л. Галушка», М. Манасона «Міхас перадачы», В. Ніпмюніч «На міняй набярэжнай», скульптуру І. Глебава «Даляры».

Дакладчы гаворыць, што на выстаўках шмат бывае выпадковых пейзажных эпізодаў. Тое, што эпізоды з натуры шмат усе жыццё, зусім заканамерна; не выклікае сумнення таксама і тое, што не абавязкова ўсе эпізоды звязаны з глыбокімі творчымі задачамі. Але бяспрошны і іншае, што эпізоды не могуць і не павінны вызначаць творца аблічча мастака, які ў аснове свайго толькі дапаможны матэрыял, які складае нейкую частку творчага працы.

На жаль, вялікая група беларускіх мастакоў літаральна на кожнай выстаўцы паказвае адны мала змястоўныя эпізоды. Бяднае змест у мастацтве нельга апрацаваць нічым, нават і вельмі высокім майстэрствам. Імкнучыся аддзіць ад ілюстрацыйнай апісальнасці, некаторыя мастакі становяцца на шлях, калі можна так сказаць, штучна манументалізацыя воб-

раза. Спрашчаныя кампазіцыя, слупы, гранічны адрывачны дэталі, надзіраючыся статыстычныя фігуры, такія мастакі рэалізуюць на нейкую вобразнасць, значнасць выражэння. Найбольш наглядна гэта відаць у скульптурных работах М. Якавенкі і В. Гросы, у жывалісе — у карцінах «Даляры» І. Рая, «Хлеб» Л. Шчымелева, «Надзясніца» У. Мінейкі і іншых. У скульптуры «Мантанжнік» М. Якавенкі і дэлецыя ў вочы вонкавая абгульнасць, якая даходзіць у характарыстыцы твора да дэфармацыі, наўмысна трэктуюка фактуры. У гэтай скульптуры няма ні абгульняючай значнасці вобраза, ні духоўнага, асясінска, ні ўнутранага характара. Калі твор нельбока захаліе жыццё, калі ён не мае глыбокага падтэксту, то самі па сабе мастацкія прыёмы нічога не даюць.

Вобразнае выражэнне багацей духоўнай сутнасці савецкага чалавека — вось найпершая мэта вывучэння мастацтва.

Сутнасць наватарства не ў тым, што мастак старае нешта не падобнае на творы папярэднікаў, а ў тым, што яго мастацтвае разнастайнае жыццё адкрывае ў мастацтве новыя шаткі, якія ўзбагачаюць творчыя магчымасці вывучэння мастацтва.

Вось чаму трэба гаварыць аб тым, перш за ўсё, маладзёжым мастакам, якія няправільна разумеюць само слова «наватарства». Нельга не ўспомніць выстаўку работ маладога жывалісца Л. Шчымелева, якая была арганізавана ў саюзе. Здавалася б, каму, як не маладому мастаку з усім запалам і дапытлівасцю да ўсяго новага, неспрымаючы да рутыны заважваючы поглядаў нашага часу, яго непаваротны рысы. Але ж далёка стаіць ад рэальнага жыцця работы Л. Шчымелева. Мастак цікавіцца толькі фармальнымі пытаннямі і вонкавымі адзнакамі пошчыра. Аб чым гаворыць яго карціна «Навалі» — проста неразумела. Л. Шчымелева неаднаразова крытыкавалі, але ён пакуль не зрабіў для сябе ніякіх вывадаў.

Пашукаў адметнай творчай манеры і сваё прыёму пісьма не павінны быць самамэтамі. Калі знойдзены мастаком паўня вывучэнчыя сродкі ламаюць раскрыць праўду жыцця, стварыць усхваляючы вобраз чалавека, дык гэта вельмі добра. Яны, напрыклад, могуць быць прызначаны супраць выдатнага партрэта кампазітара Кар-Каравана работы Т. Салахава або яго ж вядомай карціны «На працоўную вахту»? Тут мастак бачыць жыццё поўна, усебакова, глыбока разумее чалавека. Ён увасабляе тэму па-свойму, сваёй мовай, але яна зразумела кожнаму глядачу. Або прыклад з беларускага мастацтва — карціна Р. Кудрэвіч «Беларусія прыпеўкі». Па манеры пісьма па прыёмах яна, здавалася б, не яшчэ нічога новага. Але яна глыбока сур'ёзная. У гэтай карціне паказаны маладыя людзі калгаснай вёскі з іх прывабнымі думшчымі якасцямі.

Пераважная большасць савецкіх мастакоў прыпыла да вываду, што шукаць новыя формы, вядомыя, трэба, але жыццёвая праўда, жыццёвая паўнакроўнасць вобраза заўсёды застаецца абавязковай рысай нашага мастацтва, якое развіваецца на аснове метаду сацыялістычнага рэалізму.

Большасць нашых твораў перадавана і ў адноснах раскрыцця зместу і ў фармальным адноснах, і таму яны не дасягаюць поўнасна свайго мэты. Калі твор палкам выражае ўсё тое, да чаго імкнўся яго аўтар, мы можам весці размову аб ступені яго значнасці і вартасці вельмі высокай. Возьмем, напрыклад, карціны «Абароны Брэста» І. Ахрэмчыка, «Беларусія прыпеўкі» Р. Кудрэвіч альбо скульптуры «Лу Сін» З. Азгура, «Гастала» А. Бембеля, «Партрэт мастака» М. Савіцкага. У іх нельга нічога дадаць або адняць. Іншая справа, можна гаварыць і нават спра-

Быць на ўзроўні сучаснасці ў мастацтве можна толькі тады, калі змест творчасці мастака глыбока ўваходзіць сваімі карэнямі ў праблемы сучаснага жыцця народа.

Не магу не ўспомніць, гаворыць П. Нікіфар, карціну М. Савіцкага «Іён», якую ён уперта лічыць адным са сваіх удалых твораў. Жыццё нашай вёскі, аблічча яе людзей і іх унутраны свет зусім інкасны, чым гэта паказана ў карціне Савіцкага. У ёй ёсць своеасаблівае задзішчэнне, паэтычнасць і свой рытмічны каларыт лад. Але сапраўднага жыцця ў ёй няма.

Дакладчы гаворыць далей аб задачах нашай мастацкай крытыкі, аб атмасферы ўзаемнай патрабавальнасці ў творчым калектыве. Голас крытыкі, значнае ён, павінен адчувацца ў рабоце мастацкіх саветаў, вывадачых камітэтаў, творчых сесій. Ад стану і ўзроўню нашай крытычнай думкі залежыць і кірунак творчых намаганняў усяго калектыву, і сама творчая абстаноўка ў саюзе. Усе мы згодны з тым, што крытыка павінна быць прынцыповай і добразычлівай. На жаль, нярэдка за шыльдай прынцыповасці толькі мілістычныя, пагардлівыя адносіны да традыцыйнага мастацтва. З другога боку, існуе не менш шкодная тэндэнцыя, калі ўсякае пачынае, хай крыху спрэчнае або недастаткова яснае, катэгарычна адмаўляецца, без жадання правільна зразумець мастака.

Асабліва важна, каб нашы крытыкі ўважліва прыкмычалі ўсё добрае, нават невялікі, першы парастак і ў той жа час шчыра гаварылі аб хібах твораў, незалежна ад таго, кім твор напісаны. Крытыка перш за ўсё павінна быць глыбока партыйнай і адлюстравуе за-

капа аб ступені значнасці іх зместу, аб багацці мастацкіх сродкаў. А колькі ў нас ёсць такіх твораў, якія павінны былі б быць больш завершанымі як па думцы, так і па мастацкаму выражэнню. Гэта, напрыклад, карціны Я. Ціхановіча «Трактары» «Беларусь у Кітаі», «Вяртанне» П. Крохалева, «Даляры» А. Мажэйка. Вялікая тэма ў іх так і не знайшла належнага раскрыцця.

Я. Зайцаў пасля карціны «Абарона Брэсцкай крэпасці» і «Сталі намерце» не стварыў завершанай карціны, у якой ён, як гаворыцца, поўнасна раскрыў самага сябе. Уявіце сабе карціну гэтага мастака «Дарогі госці» у яе поўным і матчыным, завершаным выглядзе. Наволькі гучанне не было б такім, хоць яна і цягравала з лепшых работ нашага раздзела на Усеаўрапейскай выстаўцы. А хіба далікам дасягнуў сваёй мэты ў вельмі цікавае задуманым і ў асноўным вырашаным трыпціху В. Цірка? Мастак, безумоўна, мог бы больш арганічна вырашыць кампазіцыю, узаемазвязваць фігур з прыродай.

Тое ж можна сказаць і аб алегарычнай скульптуры А. Бембеля «Няхай ніколі не будзе ўзняты меч». Справа тут не столькі ў недастатковай тэхнічнай аддзельцы твора, колькі ў тым, што не да канца дэведана вобразная думка, не знойдзены дакладныя акантэнтны. Вырашаны скульптурныя творы шляхам алегорыі — складаны і надзвычай адназначны задача. Яна абавязкова патрабуе багатай думкі аўтара, інакш алегорыя ператвараецца ў схему. А вось багата і складанасці адлюстравання няма ў рабоце А. Бембеля, яма дастаткова палестычнага абгрунтавання думкі. А вярта дасягнуў да поўнай дасканаласці гэты твор, і ён стане вельмі прыкметным у нашым мастацтве. Па сутнасці, не выходзіць за межы эскаіза і скульптура С. Селіханова «Першы чорнік».

Партыя вучыць нас бачыць у жыцці самае галоўнае, прапуючы, ставіць і вырашаць тую тэму, якая больш за ўсё хваляе людзей, выкажваюць іх карэняны інтарэсы і спадзяванні. Надаўна адбылася нарада работнікаў сельскай гаспадаркі нашай рэспублікі, на якой з яркай прамовай выступіў Міністра Сяргеевіч Хрушчоў. За прызначэнні на нарадзе фактамі, лічбамі, прыкладамі сталі разнастайныя, кіпучая дзейнасць беларускага народа. Вось дзе барацьба за новае, вось дзе сапраўднае наватарства, барацьба з неаснасцю, з рутынай. Ці не гэта галоўнае мырша для нас, мастакоў? Ці не гэта матэрыял для нашых творчых ідэй?

Якія выдатныя людзі працуюць на беларускай зямлі! Іх нам не трэба прыхарошваць, яны цудоўныя ў поўным сэнсе гэтага слова! На жаль, наша вывучэнца мастацтва не адлюстровуе ўсёго багацця жыцця рэспублікі.

ВОКАМ ЗВУКУ

З ЗАЛЫ З'ЕЗДА МАСТАКОЎ

Хто слухай, а хто не толькі слухай... Не другі дзень пасля з'езда ў рэдакцыю зайшлі мастакі Р. Грамыка, А. Волкаў, М. Лісоўскі і М. Жытнікі. — Вось, калі ласка, у дэлегатэ да таго, што зрабіў ваш фотакарэспандэнт... Праўда, без фотакамп'ютыва, але аб'ектыўна. (Гл. ст. 2 і 3).

Землякі з Навабеліцы — маскоўскі мастак Р. Грамыка і гомельскі мастак А. Волкаў.

Мал. Р. ГРАМЫКА.

У час перапынку паміж пасяджэннямі. Віцэ-прэзідэнт Акадэміі мастацтваў СССР М. Манізер і народны мастак БССР З. Азгур.

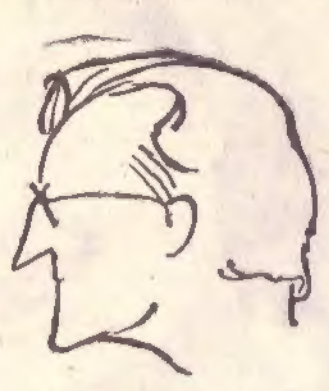

М. Михалов.

Г. Паппалусі.

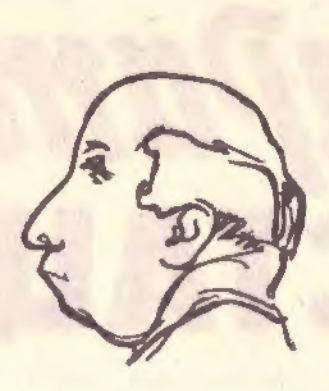
Р. Клішумін.

Л. Лейтман.

В. Дзенья.

А. Забораў.

В. Галубовіч.

ТВАРЫЦЬ ДЛЯ НАРОДА, У ІМЯ КАМУНІЗМА

[Працяг. Пачатак на 1-й стар.]

патрабаванні грамадства, а не асобных аўтараў і дэкалярацый. На мінулым з'ездзе ўзнікла пытанне аб адносінах паміж мастакамі і гледачамі. Але, на жаль, яно тады не атрымала выразнага асвятлення і вырашэння. Адна з важнейшых задач мастацтва — развіццё культуры народа, выхоўванне ў людзей высокай эстэтычнай густы. Хто, як не мы, мастакі і мастацтвазнаўцы, павінны зрабіць з гэтым пытаннем масавае спраўданае мастацтвае каштоўнасці. Але каб пераконаць народ, трэба гаварыць з ім на агульнай мове, жывым і адным і тым жа мовным пабудовамі і думкамі.

Адной з умов развіцця здаровай таварыскай крытыкі з'яўляецца патрабавальнасць самага мастака да сябе, яго імкненне да няспынальнага творчага росту.

Самая сур'ёзная бяда нашай крытыкі ў тым, што яна часта абмяжоўваецца падзелам твораў на добрыя і дрэнныя. А мэта ж крытыкі, калі па-спраўдому разабрацца, — паказаць ступень грамадскай значнасці твора, паказаць, якія тыповыя бакі нашага жыцця ён адлюстроўвае.

Многім нашым крытыкам не хапае ведання жыцця, яны часцей за ўсё варацаюць у класічным саку, унутры свайго аспрэчвання. Трэба зрабіць усё, каб нашы крытыкі маглі грунтоўна і глыбока вывучаць рэчаіснасць, ведаць запатрабаванні народа, яго духоўны і культурны ўзровень.

Важнай праблемай, над якой павінна працаваць наша крытыка, з'яўляецца пытанне аб выхаванні нацыянальна-сацыялістычнага мастацтва. М. С. Хрушчоў у сваім дакладзе на XXII з'ездзе партыі гаварыў аб тым, што выкарыстанне нацыянальнага каларыту ў літаратуры і мастацтве з'яўляецца натуральным. Аднак архізаім не можа з'яўляцца рысай сучаснай нацыянальнай формы.

Дакладчык заклікае сур'ёзна пазнацца аб падрыхтоўцы і выхаванні кадры мастацтвазнаўцаў. Пры Тэатральна-мастацкім інстытуте, маркуецца адкрыццё спецыяльнага аддзялення. На гэтым аддзяленні трэба прымаць людзей з жыццёвым вопытам, людзей, якія любяць мастацтва і могуць прынесьці карысць у абранай галіне творчасці.

Неабходна змяніць сам характар работы крытычнай секцыі саюза, адуляць дакладчыкаў. Трэба дабіцца, каб секцыя не замыкалася, а працавала ў садружнасці з іншымі секцыямі, каб крытыка пастаянна наведвала майстэрні мастакоў, дэталі з ім у творчы камандзіроўкі, каб яны выступалі ў газетах і часопісах не толькі з аглядамі і інфармацыйнымі артыкуламі, а аўтаадулялі майстэрствам крытычнай публіцысці.

Пасля гэтага дакладчык пераходзіць да разгляду становай ацэнкі ў мастацтве і жанравых асаблівасцяў мастацтва. Гаворачы пра жывапіс, ён павінен, што секцыя жывапісцаў — найбольш шматлікая і самаацэньваючая ў саюзе. Яна больш, чым астатнія, папоўнялася маладымі творцамі.

Раздзел жывапісу на нашых выстаўках стаў больш разнастайным і цікавым. Цяпер наглядзецца поўная гармонія ў судзісках жанраў: побач з

карцінамі на сучасную і гістарычную тэмы можна, бачыць пейзаж, групавы партрэт і партрэт, а таксама наюртот. Кожны з гэтых жанраў мае свае асаблівасці. Прыяма адзначыць, што бытавая тэма ў творчасці мастакоў цяпер набывае больш сур'ёзна і значны характар. Яна звязана перш за ўсё з прапоўняй дзейнасцю нашых людзей. На гэтую тэму напісаны карціны «Абмеркаванне праекта новага сцяла» І. Давідовіча, «Свята ўрада» А. Шыбеня, «На востраве» Н. Воранава, «Абавязальнасць» М. Савіцкага, «На малочнай ферме», «Паводомленне ТАСС» Я. Красоўскага, «Ангара-Ангара» І. Стасевіча, серыя работ М. Данчыга, прысвечаная Салігорску, і іншыя.

Не ўсе жанры жывапісу ў нас развіваюцца раўнамерна. Хоць тэматычная карціна займае вядучае месца, аднак у колькасці адносін на выстаўцы пераважае пейзаж. Сама сабе гэта надзвычайна, народ праяўляе вялікую цікавасць да вобразаў роднай прыроды. Шкада толькі, што засцявацца іх даўна не вырашана праблема стварэння пейзажна-карціны. Дакладчык адзначае лепшыя пейзажы апошніх год. Яны належыць В. Цірку, А. Шыбеня, Г. Паппалусі, Н. Воранава.

Мастакі, якія жывуць у абласцях, таксама больш за ўсё працуюць у жанры пейзажа. Аднак, за выключэннем П. Давідовіча, І. Пушкова, В. Казанца і ў поўнай меры А. Каржаневіча, работы майстроў з абласцей не ўзнікаюць да ўзроўню пейзажна-карціны. Высокай ацэнкі заслугоўваюць пейзажы А. Глебава, Я. Красоўскага з іх каларыстычнымі асаблівасцямі. І ў той жа час на выстаўках з'яўляюцца многія добрыя пейзажы, якія маюць эпізодны характар, — напрыклад, апошнія работы Ф. Дарашэвіча.

Трэба адзначыць, гаворыць П. Нікіфару, што прырода Беларусі значна больш яркая і багачэйшая за тую, якую мы бачым на палотнах. У адлюстраванні прыроды ў нас яшчэ пераважае лірычная інтымнасць у звыклым для жывапісу мінулага выхаванні. Але ж не толькі сама прырода, але і ўспрыманняе яе змяняецца. Не дарма такое добрае ўражанне робіць сваёсавіслава скампанаваны, прыгожа напісаны пейзаж «Саўгас «Аюліца» М. Блішча, прыскнуты пачуццямі нашага часу, а таксама цікавы і эмісіюны па матывах, прадуманы па кампазіцыі пейзажы С. Каткова.

Да гэтага часу ў беларускае мастацтва вельмі астае партрэтны жанр. Спраўдліва, удалы, выразны партрэт у нас вельмі мала. Гэта — «Партрэт» А. Гугеля, «Партрэт Аладава» І. Ахрымыча, натхненны псіхалагічны «Партрэт мастацкі» М. Савіцкага, прыявыны па вобразу партрэт «Леніна» Я. Харытоненкі. Гэтыя творы, вядома, даўна не вырашаюць праблемы стварэння вобраза сучасніка ва ўсёй велічыні і багаты і ўнутранага свету.

Крыху аднабакова развіваецца гістарычны жывапіс. У ім мастакі больш звяртаюцца да тэм Айчынай вайны, забываючыся аб іншых гістарычных падзеях у жыцці беларускага народа.

Асобна трэба сказаць аб рабоце беларускіх жывапісцаў над вобразам У. І. Леніна. Гэта невычарпальная тэма, якая набывае ў перыяд будаўніцтва камунізму новы сэнс. За апошні час новых твораў аб Леніне з'явілася мноства. З іх можна адзначыць хіба толькі карціну І. Давідовіча — «Вялікі пачынае», якая перадае каларыт эпохі і з вялікім пачуццём, перанаканча раскрывае вобраз Уладзіміра Ільіча.

Я ўжо гаварыў аб тым, працягваю далей П. Нікіфару, што адзін з недахопаў нашага мастацтва — слабая прафесійна-нальнае майстэрства многіх нашых мастакоў. Асабліва востра стаіць зараз перад намі праблема аўтаадуляння кампазіцый, каларыта, разнастайнасці выяўленчых сродкаў. У многіх карцінах прыкметна адстае малюнак. Нам трэба дабіцца дакладнага адбору мастацкіх дэталей і сувязі іх паміж сабой. Мастацтва не церпіць прыбліжнасці. Мы ж заўсёды часта задавальняемся параўнальна «удалымі» творамі, што неумішчальна з'яўляецца абспраўданае мастацтва.

Праўдзіне саюза, гаворыць дакладчык, праз сваю жывапісную секцыю не прымае належных мер для павышэння патрабавальнасці мастакоў да саміх сябе, мала дбае пра стварэнне спраўданага творчага асяродку, мала ўвагі аддавае кожнаму мастаку паасобку. Вось чаму некаторыя нашы мастакі працуюць, яўна ніжэй сваіх магчымасцей.

Паслядзёжны жывапісней секцыя наладжвалася толькі для таго, каб абмеркаваць якія-небудзь арганізацыйныя пытанні, звязаныя з падрыхтоўкай да выставак, разглядаць ваў і розныя рэкамендацыі. Творчы ж дыскусіі не праводзіліся. Аднак абмеркаванне выстаўкі І. Шчэмялева паказала, што мы яшчэ, не навучыліся праводзіць падобныя мерапрыемствы.

Мы не ўдаляем належнай увагі, значае П. Нікіфару, пытанням павышэння майстэрства, асабліва мастакоў, якія жывуць у абласных цэнтрах. Толькі пры сістэматычнай сувязі мастакоў з абласцямі ў вядучымі майстрамі рэспублікі можна дасягнуць сур'ёзнага ўздыма мастацтва ў абласцях. Трэба нам, нарэшце, пастарадаўнаму ўстанавіць кантакты з пераферыйнымі жывапісцамі.

Сур'ёзна крытыка заслужыла стан скульптуры. Беларускае мае добрыя, моцныя калектывы скульптураў. Дакладчык называе імёны такіх нашых майстроў, як З. Азгур, А. Бембель, А. Глебаў, С. Селіханав, якія вядомыя за межамі рэспублікі. За апошні час вырастае вялікая група маладых скульптураў. Сярод іх — Г. Мурамухі, А. Анкейчык, Л. Гумілеўскі, І. Місько, У. Пасоўе, С. Вакар і іншыя. Аднак на апошніх выстаўках скульптурныя творы не займаюць значнага месца. Хіба не павінна турбаваць тое, што не папоўняе слух сваіх магчымасцей працу ў станковай скульптуры? А. Бембель, мала новых твораў паказваў на апошніх выстаўках А. Глебаў? А хіба не павінна хваляваць тая відавочнасць, што маладыя скульптары І. Глебаў, Г. Мурамухі, якія не так даўно скончылі вучу, не ствараюць такіх твораў, якіх мы маем падстава казаць ад іх. Відаць, скульптары не зусім правільна размяркоўваюць свае сілы і магчымасці паміж работай па заказам майстэрняў і стварэннем твораў для выставак.

Скульптурная секцыя таксама рэдка разглядае творчыя пытанні. Бадай, лепш за ўсё працавала графічная секцыя. Яна паказала сабе найбольш актыўнай. Паслядова выступілі на апошніх выстаўках са сваімі работамі А. Паслядовіч, А. Волкаў, В. Ціхановіч. Секцыя папоўнялася добрымі маладымі графікамі, такімі, як А. Кашкурэвіч, Г. Паппалусі, А. Лось. Работы гэтых мастакоў не толькі займаюць прыкметнае месца на выстаўках, але і значна ўзбагачаюць раздзел беларускай графікі.

Намечаліся зрухі і ў галіне плаката. Тут побач з мастакамі старэйшага пакалення І. Тарасам і Р. Ганцвічам вельмі добра паказалі сябе маладыя плакатысты І. Радунскі, А. Кашкурэвіч. Аднак да гэтага часу мы не дабіліся, каб плакат заняў належнае месца ў нашым мастацтве. Вельмі слаба паўплывае атрад майстроў сатыры.

У рабоце графічнай секцыі тая ж бяда, што і ў іншых секцыях: творчыя праблемы вельмі рэдка выносяцца на калектывнае абмеркаванне, не праводзіцца дыскусій. Відаць, усё гэтыя вынікі таго, што праўдзіне саюза галоўным чынам займаўся вырашэннем рэальных арганізацыйных пытанняў і мала цікавілася пытаннімі творчасці мастакоў. Не выпадкова зусім заўважна работа з мастакамі тэ-

атра і кіно. Мастакі кіно наогул адарваны ад саюза. У мінулым годзе, праўдзіне, арганізацыя па ініцыятыве саміх мастакоў кіно першую выстаўку іх работ, але абмеркавання не наладзіла.

Зусім недарэчнае становішча склалася з тэатральна-дэкарацыйным мастакам. Большасць тэатральных мастакоў, членаў нашага саюза (прычым, гэта датычыць вядучых майстроў), у тэатрах аразіе працуе. Мы занепакоены, гаворыць П. Нікіфару, чаму такія мастакі, як А. Марыс, Т. Разіна, І. Ушакоў, П. Масленікаў, Ц. Кіпліс, а таксама малады мастак Б. Забораў не аформілі тэатральных паставак? Хто ў гэтым вінаваты? Тэатральна-дэкарацыйная секцыя, па сутнасці, не працуе. Яна нават не дзеліла арганізацыю з Міністэрствам культуры рэспубліканскай наравы мастакоў тэатра.

Крыху ажывілася творчая праца майстроў прыкладнага і навукова-тэхнічна-дэкарацыйнага мастацтва. Былі арганізаваныя выстаўкі і тэатрычныя канферэнцыі, прысвечаныя ўважэнню прыгожых у быт народа. У члены саюза прыняты рад мастакоў прыкладнага і навукова-тэхнічнага мастацтва.

Узровень арганізацыйнай работы, працягвае дакладчык, стыль і метады кіравання ў нас пакуль зусім не адпавядаюць патрабаванням жыцця. А з-за гэтага церпіць і творчая работа. Неабходна ўсмярсна развіццё калектывнасці кіравання, прыцягваць да актыўнай грамадскай дзейнасці ўсіх членаў саюза, палепшыць выхавальную работу. Там, дзе мы працавалі энергічна, усім калектывам, былі надзвычайныя вынікі. Нам удалося наладзіць масавую і шэфскую работу, прапанаваў мастацтва ілхам правядзення сустрэх з гледачамі, лекцыі і гутаркі.

Аднак мы яшчэ слаба працуем з моладдзю, гаворыць П. Нікіфару, недастаткова займаемся яе выхаваннем, мала ўвагі аддаём пытаннім прафесійна-нальнай падрыхтоўкі маладых кадры жывапісцаў, скульптураў, графікаў. Саюз стаў ужо ад работ мастака гучылішча і Тэатральна-мастацкага інстытута, дзе падрыхтоўка спецыялістаў пастаянна ішчэ недавальняюча.

Дакладчык крытыкуе работу Мастацкага фонду. Па сутнасці, наша мастацкая вытворчасць, гаворыць ён, не мае неабходнай матэрыяльна-тэхнічнай базы. Нама сістэмы ў паступленні заказаў, дрэнна працуюць чыны, вельмі нізкі ўзровень арганізацыі працы. Праўдзіне Саюза мастакоў прывало ў верасні 1960 года спецыяльным пленум, прысвечаны рабоце Мастацкага фонду, але і да гэтага часу многія яго рашэнні, якія датычаць арганізацыі творчай працы мастакоў, развіцця такіх важных галей, як астамі, дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва, не выкананы.

У выхаванні мастацкіх густаў у працоўных вялікую ролю адыграла адыграла аформленчае мастацтва. Але мы, гаворыць дакладчык, ніколі не ўзімалі творчых пытанняў развіцця аформленчага мастацтва, звязанага з нагляднай агітацыяй і прапагандай. Мы ні разу не аналізавалі творчасці нашых вядучых майстроў-аформіцеляў, не прымалі вахадаў да паўпачынення іх майстэрства. Наогул аб якасці той прадукцыі, якую выпускаюць нашы майстэрні, сур'ёзна гаворы ніколі не было.

Шмат ёсць недахопаў і ў рабоце выставачнага камітэта.

Патрабавальнасць выстаўкова да мастакоў павышаецца, але не заўсёды ён выносіць прычынныя рашэнні. Як відаць, трэба часцей абнаўляць склад гэтага камітэта і больш дакладна вызначыць яго функцыі. Выставачны камітэт заклікаю арганізоўваць рэспубліканскія выстаўкі і дапамогу саюза, адбіраць лепшыя творы на іх. Вызначэнне тэматычнай накіраванасці карцін, сувязь з творчымі секцыямі, дапамога ў стварэнні ўмоў для паспяховага завяршэння твораў — вось што павінна быць асновай яго работы. І яна сэнсу нагрукваць выставачны камітэт іншымі функцыямі, якія ўскладаюцца, напрыклад, на мастацкі савет Міністэрства культуры і на экспэртна-заключную камісію. Мы павінны ставіць пытанне, каб у рабоце экспэртна-заключнай камісіі быў наведзены парадок. Аднак і да гэтага часу камісія працуе стыхійна, над канец года, як правіла, робяць масавыя закупкі, не заўсёды адбіраючы лепшае.

У зале, дзе адбываліся паслядзёжны, у кулуарах з'езд павалі творчы дух, імкненне асэнсаваць важныя і вялікія пытанні — гутарка ішла аб надзённых задачах, якія стаіць перад выяўленчым мастацтвам Беларусі ў сувязі з рашэннямі гістарычнага XXII з'езда КПСС.

На трыбуну надміраліся прамоўцы, ішчэ спрэчкі, разгорталася крытыка. Як у дакладзе старэйшай праўдзіне Саюза мастакоў БССР П. Нікіфаравы, так і ў выступленнях дэлегатаў з'езда і гэтай асабліва падкрэслівалася, што рашэнні XXII з'езда партыі, прынятыя ім новай Праграма КПСС акрылілі работнікаў выяўленчага мастацтва, які ўвесь наш народ, на вялікі творчыя справы.

Высвешчыў культу асобы, дэмакратызацыю ўсіх галей нашага жыцця даюць магчымасці магчыма глядзець далей, глыбей разбірацца ў з'явах сучаснасці. Наша рэчаіснасць у наспынае развіцці і ўдасканаленні. І мастацтва таксама не можа стаіць на месцы, на ўжо дасягнутых пазіцыях. Творчае сваё натхненне з крыніц жыцця народа, мастак абавязаны шукаць тэмы і вобразы, новыя формы і фарбы, каб уздзейнічаць на гледача, выклікаць у ім высакордныя эмоцыі, развіваць яго эстэтычныя ідэалы, натхняць яго.

На ўсіх нашых творчых выстаўках з'ездах, адзначае мастак М. Савіцкі, гаворка звычайна ідзе аб значэнні саміх тэм. Але па пытанні тэматыкі ў нас і спрэчак, як правіла, няма. Усе мы разумеем, што асноўнай тэмай для нас з'яўляецца тэма сучаснасці ў самым шырокім сэнсе гэтага слова. Аднак убацьчы ў жыцці новае ішчэ недастаткова. Каб быць сучасным, трэба гэтае новае і пасу-часнаму адлюстравач. Некаторыя лічаць, што адзінымі сродкамі адлюстравання рэчаіснасці па-ранейшаму застаюцца сродкі, якімі карысталіся вялікія мастакі мінулага стагоддзя, прыводзячы як прыклад І. Я. Рэпіна. Але ў наставіна тэма зучыцца, а не пераймаць яе.

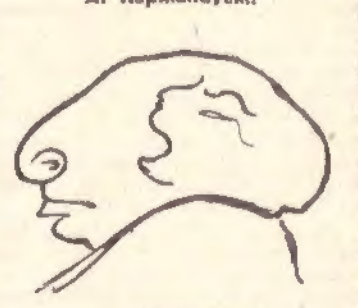
У Праграме КПСС, падкрэслівае П. Нікіфару, гаворыцца аб далейшым павышэнні ролі творчых саюзаў. Мы павінны шырока развіваць грамадскую ініцыятыву мастакоў, аказваць партыі дапамогу ў справе эстэтычнага выхавання народа.

Многата чаканне ад нас вёска. Ні адзін чалавек няпер не можа стаць убаку ад агульнадзяржаўнай задачы ўдзельна сельскай гаспадаркі. Наш творчы саюз мае нямаля магчымасцей аказаць дапамогу калгасам і саўгасам у павышэнні культуры насельніцтва, забеспячэнні нагляднай агітацыі.

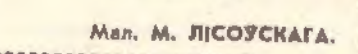
Мы, мастакі Савецкай Беларусі, заклікае дакладчык, запэўняю нашу Камуністычную партыю, што аддадзём усе свае сілы на выкананне паставленых перад намі задач, будзем дзейна стаіць на пазіцыях сацыялістычнага рэалізму, партыйнасці і нацыянальна-мастацтва. Мы зробім усё для таго, каб дасягнуць спраўданага росту беларускага выяўленчага мастацтва і ўнесці свой уклад у будаўніцтва камунізму.

А. Каржаневіч.

М. Манасзон.

М. М. ЛІСОСКАГА.

ГАВОРАЦЬ ДЭЛЕГАТЫ І ГОСПІ

Працягваючы размову аб майстэрстве, аб непарунай сувязі зместу і формы ў творчасці, брэсці мастак П. Дурчын гаворыць аб адным з важных прымёмах мастацтва — алегорыі. Прыводзячы ў якасці прыкладу, на яго думку, алегорычнае вырашэння тэмы ў скульптуры А. Бембеля «Хэй ніколі не будзе ўзяты мёрз», прамоўца гаворыць, што твор гэты павінен гледаць аб'явавым, не выклікае ў яго эмоцыі і раздуму.

Нягледзячы на заканамернасць алегорыі, разнамае П. Дурчын, ён можа, прыняць паў, дзе мера рэалізму дапу-скае поўную меру ўмоўнасці, дзе эмацыянальнасць, глыбіня думкі, пластычнасць і дэкаратыўнасць спалучаюцца ў адзінае гарманічнае цэлае. Парушэнне гэтага адзінага неміну-ча прыводзіць да няўдачы. І хоць знешне ў скульптуры ёсць усё аtryбуты алегорыі — і класы ў руцэ, і мез, які ляжыць каля ног, — твора не атрымалася, бо аўтар не змог пераадолець прамую залежнасць ад прыроды. Твор зашліне натуральнасці, ілюстрацыйны. Аўтар не знайшоў цікавай вобразнай формы раскрыцця вялікай і важнай ідэі.

Савецкі чалавек не абыха-ваў да жыцця, гаворыць сакратар Саюза мастакоў СССР І. Сярэбраны. Ён чакае ад мастака перш за ўсё мудрасці жыцця, бо сам поўны роздуму і разваг над рэчаіснасцю. І вядома, яго не могуць узабагаціць рамесніцкія работы як «права-га», так і «левага» напрамкаў, якія пазабаваныя філасофскай думкі. Закранаючы пытанні наватарства, ён сказыў:

— У Ленінградзе нядаўна адзіна са старэйшых нашых мастакоў Вярыной на сваім творчым вечары гаварыў: «Я не ведаю, што такое старое і новае мастацтва, я ведаю мастацтва жывое і мёртвае». Трэба, каб наша мастацтва было жывое, сённяшняе.

Пошукі новай, вострай і жы-вой мовы, яснасць выяўлення ў мастацтве, праяўляе І. Сярэбраны, — гэта не лёгка ішла. Тут магчымы памылкі, асабліва ў маладых мастакоў. Трэба падтрымліваць моладзь, клапаці-цца працаваць з ёй, чаго мы часам не робім. І таловыя, трэба так дапамагаць, каб чалавек сам празумеў сваю памылку і знойшоў у сабе сілы пераадо-лець яе. Маладыя людзі — гордыя, неспакойныя людзі, часам яны думваюць, што ў іх і памы-лак няма і не можа быць. Пакрыўдзіць чалавека проста. Быць яму таварышам і настаў-нікам — складана.

Кожны з нас адчувае вя-лікую адказнасць перад гледа-чом, — значае, гаворачы аб ролі мастака ў жыцці, жывапісец Я. Зайнаў. У спраўданага мастака заўсёды ёсць пачуццё незадаволенасці, няёмкасці пе-рад гледачом. І гэта вельмі пры-гожае пачуццё. Мы хочам адна-го — працаваць лепш, пісаць ярчэй, выразаць. Гэтым закла-паны і маладыя і старэйшыя мастакі. Знайсці новае, адпавя-даючае сённяшняму жыццю, сённяшняму чалавеку, — на гэта павінна быць нацэлена ўся наша работа.

Віце-прэзідэнт Акадэміі мас-тацтваў СССР М. Манізер спы-няецца на важнейшых пытаннях сацыялістычнага рэалізму. Ме-тад сацыялістычнага рэалізму, гаворыць ён, прадугледжвае разнастайнасць форм і сродкаў адлюстравання жыцця, бага-цце творчых індывідуальнас-цей. Усе найвялікшыя дасяг-

ненні выяўленчага мастацтва — гэта вышэйшае дасягненне рэалізму. І таму мова рэалізму та-кая ж мовая, як і стара, бо яна праяўляе адлюстраванне акаля-ючую рэчаіснасць у яе развіц-ці. Гэта робіць мову рэалізму заўсёды новай і жывой.

Але мова гэта надзвычай цяжкая, яна патрабуе шматга-довай працы і таленту. Адсут-ніць ад рэалізму прасцей, чым авалодаць ім.

Як паказаць нашага сучасні-ка? Пра гэта асабліва многа га-варыць выступаючы. Многія з іх спраўдана абураліся тым, донэйш некаторых нашых мас-такоў агрукіць героя — нашага сучасніка, паказаць яго пры-мытковым. Другія, наадварот, выступалі супраць непатрэбнага ўпрыгожвання, супраць сала-дзавасці.

У многіх скульптурах, якія былі прадстаўлены на Усе-саюзнай выстаўцы ў Маскве, гаворыць скульптар М. Роберт-сан, адсутнічаюць больш-менш прадуманыя адносіны да пла-стычнай сістэмы, законы кампа-зіцыі, прапарцыі, анатаміі. Гэта адчуваецца і ў жывапісе — напрыклад, у карцінах М. Са-віцкага «Лён», «Садабавязаль-насць», «Трактарысты» і ін-шых. Стварэнне вобраза стано-чыя героі нашага часу вельмі складана і, разам з тым, над-звычайная задача — пра-вобраз яго мы прапанаўдзем наш савецкі лад, які нахняе ча-лавецтва на барацьбу за леп-шае будучае.

Гаворачы аб неабходнасці развіцця творчых пошукі і індывідуальнасці, міністр культуры рэспублікі Р. Кісялёў асабліва падкрэсліў, што ўсё гэта павінна адбывацца на аснове партыйнасці і нацыянальна-мастацтва. Трэба, зра-зумела, шукаць новыя формы выяўлення характараў савецкіх людзей. Але за гэтым пошука-м нельга забываць аб галоў-ным — аб ідэйным змесце. Фор-ма павінна раскрываць змест, а не надуляць яго. Тут, дарэ-чы, ховацца парадзі маладому акаляюму мастаку П. Шчэмялеву, які падчас звышавы за пошукамі форм змест сваіх твораў, больш уважліва адносіцца да заўваг грамадскасці і крытыкі.

Пытанні наватарства маюць прыняцтва важнае значэнне ў мастацтве, асабліва ў выяўлен-чым, працягвае Р. Кісялёў. У нас, на жаль, спраўдліва мала твораў, у якіх бы адчуваўся по-чырк мастака, які б быў ад-зінчым паставакам, а не выхаван-нага. Разам з тым у нас ішчэ падчас захаляюцца наватар-ствам дзеля наватарства, пры-чым, за ўзору часам бяруцца не лепшыя здыбыткі выяўленча-га мастацтва — як савецкага, так і замежнага. Наватарства — гэта імкненне па-новаму рас-крыць сутнасць жыцця. Выні-кам гэтага наватарства павінна быць стварэнне глыбокага, скла-данага чалавечага вобраза, больш моцныя сродкі для ярка-га адлюстравання жыцця.

У нашай краіне сфарміраваў-ся новы тып савецкага мастака. Гэта адукаваны, прафесійна-на-грамацкі чалавек з шырокім кругавідам. І як бы ні адроз-ніваліся паміж сабой мастакі сваімі творчымі індывідуальнас-цямі, талентам, чалавечымі якасцямі, мэта іх адзіная — служэнне савецкаму народу, са-вецкаму мастацтву. Для гэтага яны ўсёй душой павінны адчу-ваць гіганцкі размах будаўніч-ва, чэрпюць тут сваё творчае натхненне.

[Заканчэнне на 3-й стар.]

М. Савіцкі.

